

Afdeling
Radiotherapie
Oncologie

INFORMATIE VOOR DE PATIËNT
Bestraling van de slokdarm

Inhoud

Voorwoord	3
1. Vorbereiding op CT-simulatie	4
2. De bestraling	5
3. Mogelijke nevenwerkingen en advies	7
3.1 Vermoeidheid	7
3.2 Slikklachten, pijn en moeilijke doorgang van voeding	7
3.3 Slijmvorming	8
3.4 Huidreactie	9
4. Nazorg	10
5. Persoonlijke nota's en vragen	11
6. Contactgegevens	12

Voorwoord

Binnenkort wordt u verwacht op de afdeling Radiotherapie voor uw eerste bestralingsbehandeling.

Radiotherapie kan bij slokdarmkanker vóór, na of in plaats van een operatie gebruikt worden. In bepaalde gevallen wordt vóór de operatie bestraling gegeven – meestal in combinatie met chemotherapie – om zo de tumor te verkleinen en de daaropvolgende chirurgische wegname van de tumor te optimaliseren.

In deze brochure kunt u lezen hoe de behandeling verloopt en vindt u nuttige tips en adviezen om mogelijke bijwerkingen, veroorzaakt door de bestraling, te voorkomen of te behandelen.

De informatie is algemeen van aard; wat we beschrijven geldt voor de meerderheid van de patiënten. Uw individuele situatie kan daar in een aantal opzichten van afwijken.

Uiteraard is deze folder slechts een hulpmiddel. Het persoonlijk overleg met uw arts en met de andere medewerkers van het behandelend team blijft belangrijk.

Graag beantwoorden wij tijdens uw behandeling uw vragen en willen wij u met persoonlijke adviezen bijstaan.

De medewerkers van de afdeling Radiotherapie

1. Voorbereiding op CT-simulatie

- Ondanks het gebruik van contrastvloeistof dient u NIET nuchter te zijn op voorhand, wij raden echter wel een licht verteerbare maaltijd en water aan om mogelijke ongemakken te voorkomen.
- U wordt door de verpleegkundig technoloog in een comfortabele houding (ruglig) op de CT-tafel gepositioneerd.

- Bij een letsel ter hoogte van het bovenste derde van de slokdarm wordt er een bestralingsmasker op maat gemaakt.
 - Dit is een kunststof afdruk van uw hoofd en nek. Het masker heeft dus geen beschermingsfunctie, wat veel mensen ten onrechte denken. Het is daarom belangrijk dat u uw hoofd niet beweegt en steeds in dezelfde houding ligt.
 - Tijdens het positioneren op de CT-tafel wordt er gevraagd uw bril, oorringen, pruik en dergelijke te verwijderen. Er wordt een gepast kussen onder uw hoofd gelegd zodat u comfortabel ligt.

- Het materiaal van het masker wordt soepel gemaakt door het op te warmen. Nadien wordt het over uw hoofd gelegd en vastgeklikt aan de behandelingstafel. Bij aanvang is het hoofdmasker eventjes warm maar dit verdwijnt snel bij het uitharden van het masker. Het masker neemt dan de volledige vorm van uw hoofd aan. U kan er vrij door ademen en kijken maar niet bewegen. Gedurende het hele proces is er steeds iemand bij u in de buurt.
- Het maken van een bestralingsmasker is niet pijnlijk en duurt ongeveer 10 tot 15 minuten.
- Vervolgens wordt de CT-simulatie genomen en worden er kruisjes op het masker gekleefd. Na 15 minuten wordt het hoofdmasker verwijderd.

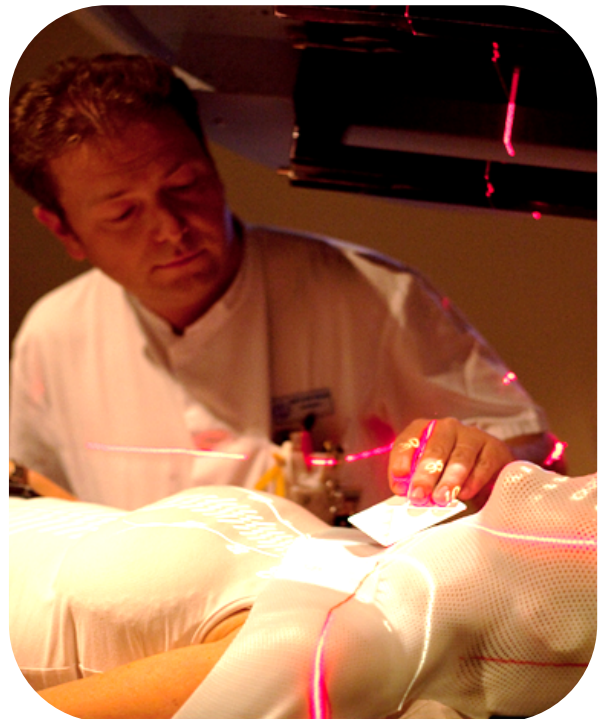

- Op de CT-simulatie krijgt u de afspraken mee van de bestraling alsook voor de chemobehandeling indien dit voor u van toepassing zou zijn.

2. De bestraling

- Bij een gecombineerde behandeling (bestraling en chemo), moet de chemo op dag 1 volledig ingelopen zijn alvorens de bestraling te starten.
- Voor aanvang van de bestraling kan bij een niet-optimale voedings-toestand een afspraak gemaakt worden voor het plaatsen van een PEG-sonde (dit is een voedingssonde rechtstreeks via de buikwand naar de maag).

- De verpleegkundig technoloog zal u vragen om in ruglig op de behandelingstafel plaats te nemen. U zal elke dag op identieke wijze gepositioneerd worden op de behandelingstafel.
- Bij bestraling met hoofdmasker:
 - Verwijderen van haarspelden, bril, gehoorapparaten of de pruik.
 - De verpleegkundig technoloog zal uw persoonlijk hoofdmasker aanbrengen. Dit masker zal gedurende de volledige behandeling bewaard worden op de afdeling.
- Wekelijks zal de verpleegkundig technoloog u naar de ernst van uw nevenwerkingen vragen en deze noteren in uw medisch dossier zodat dit van dichtbij opgevolgd kan worden. Voorbeelden hiervan zijn eventuele pijn, slikproblemen, huidreactie...
- Eénmaal in de week wordt uw lichaamsgewicht gecontroleerd en genoteerd in uw dossier en elke donderdag wordt een consultatie met een onco-diëtiste gepland.

3. Mogelijke nevenwerkingen en advies

3.1 Vermoeidheid

- Radiotherapie geeft afvalstoffen af die door het lichaam moeten verwerkt worden. Het herstel van gezond weefsel dat slechts gedeeltelijk is bestraald en het verwijderen van vernietigde kankercellen kost het lichaam extra energie. Hierdoor kunnen patiënten tijdens hun behandeling last hebben van vermoeidheid. Daarbij dienen gezonde lichaamscellen die bestraald zijn de toegebrachte schade terug te herstellen en zijn er nog verschillende andere factoren waardoor vermoeidheid kan optreden zoals het dagelijks heen en weer reizen naar onze afdeling, de spanningen vanwege de ziekte, de onzekerheid...
- Advies: door een aangepast levensritme, gezonde voeding en voldoende water te drinken kan men deze klachten beperken.

3.2 Slikklachten, pijn en moeilijke doorgang van voeding

- Bij bestraling van het bovenste deel van de borstkas (slokdarm) kan het slikken pijnlijk zijn. In sommige gevallen is de slikfunctie gestoord en bestaat er gevaar op verslikken. Indien nodig zal uw behandelend arts u doorverwijzen naar de logopediste opdat uw slikmechanisme tijdens en na de behandeling optimaal blijft functioneren. De sliklast begint meestal rond de 3^e week van de bestraling en neemt geleidelijk toe. Deze pijnklachten kunnen mogelijks nog toenemen tot maximum 2 weken na het einde van de radiotherapie. Nadien zullen deze langzaam verdwijnen (enkele weken).
- Advies:
 - Kleinere frequente maaltijden nuttigen.
 - Vermijd prikkelende en alcoholische dranken.
 - Vermijd te sterk gekruid voedsel.
 - Vermijd tabaksgebruik.

- Eet langzaam en kauw het eten goed zodat het beter wordt verteerd.
- Drink rustig. Als u te gulzig drinkt, slikt u teveel lucht in en daardoor kan de misselijkheid toenemen.
- Probeer 8 tot 10 glazen vloeistof per dag te drinken. Het houdt de mond en keel vochtig waardoor het slikken makkelijker zal verlopen.
- Bij sliklast wordt door de arts een verzachtende siroop en pijnstilling voorgeschreven die een pijnstillend effect heeft op het geïrriteerde slijmvlies van de slokdarm (Syngel®). De gebruiksaanwijzingen worden door de verpleegkundig technoloog gegeven.
- Wanneer slikken moeilijk wordt of wanneer u gewicht begint te verliezen, kan u voedingssupplementen met hoge caloriewaarde gebruiken (advies bij uw arts en oncodiëtiste).
- Spoel regelmatig (\pm 8 maal per dag) uw mond met water, kamillethee of een spoelmiddel voorgeschreven door uw arts. Het is belangrijk dat uw slijmvliezen altijd vochtig blijven.

3.3 Slijmvorming

- Adviezen:
 - Bij toegenomen slijmvorming kunt u de mond spoelen met donker bier, kamillethee of Kamilloosan (= verkrijgbaar bij de apotheek), bosbessensap of zout water (1 liter water met 1 eetlepel zout).
 - Koolzuurhoudende dranken zoals spuitwater en frisdranken kunnen verfrissend werken. (let wel: koolzuur kan soms ook prikkelend werken!)
 - Melk kan hinderlijke slijmvorming veroorzaken. Dit kunt u vermijden door na de melk een beetje water te drinken of door wat honing in de melk te roeren.
 - Pap, vla, zure melkproducten (zoals yoghurt, karnemelk, platte kaas) en lactosearme producten en sojaproducten veroorzaken minder slijmvorming.

3.4 Huidreactie

- Na enkele weken bestralen, kan de huid enigszins rood worden en gaan jeuken. Bij de meeste patiënten zal overigens in het geheel geen huidreactie zichtbaar zijn. Een eventuele huidreactie verdwijnt binnen enige weken na afloop van de bestraling.
- U mag zich gewoon wassen of douchen tijdens de bestralingsbehandeling. Het is wel aangeraden om wat voorzichtiger met de huid in het bestraalde gebied om te gaan.
- Advies:
 - Goede huidhygiëne: dagelijks wassen met Avène Xeracalm AD douche olie[®] (niet-schuimend; dit wordt u meegegeven tijdens uw eerste bestraling) in het bestraalde gebied.
 - Dep de huid in het bestraalde gebied voorzichtig droog, niet wrijven.
 - 2x / dag de bestraalde huid inwrijven met Avène Xeracalm AD crème[®]; deze beschermt en hydrateert de huid.
 - Vermijd direct zonlicht en bedek de bestraalde huid. Gebruik ter bescherming een sjaal of iets dergelijks.
 - Scheer de huid in het bestralingsgebied niet met een scheermesje. Gebruik voor het scheren uitsluitend een elektrisch scheerapparaat. Dit is nodig om wondjes te voorkomen, want die genezen heel moeilijk. Gebruik ook geen aftershave, zinkzalf of geparfumeerde crèmes/balsems.
 - Krab bij jeuk niet aan de bestraalde huid. Jeuk ontstaat door de droogte van de bestraalde huid. Wanneer de bestraalde huid kapot/open is, kunt u deze het beste laten nakijken door de verpleegkundig technoloog.
 - Vermijd knellende kleding ter hoogte van het bestralingsgebied. Het dragen van katoenen kleding is aangeraden, bij voorkeur geen synthetische kleding.

- Kleef geen pleisters op de bestraalde huid.
- Draag geen knellende, schurende of synthetische stoffen op de bestraalde huid.

4. Nazorg

- Controle bij radiotherapeut na 6 weken.
- Afspraken omtrent bewaren bestralingsmasker: bij het einde van uw behandeling krijgt u het bestralingsmasker mee naar huis. Dit dient nog een jaar bewaard te worden. Mocht nog een verdere behandeling nodig zijn, kan het opnieuw gebruikt worden.

Radiotherapie

Diensthofd: Dr. Bral

Radiotherapeuten-oncologen: Dr. Roelstraete, Dr. Vancleef,
Dr. Engels

Hoofdverpleegkundige: Vandamme Kathleen

Adjunct-hoofdverpleegkundige: Vermeersch Laura

Contactgegevens van onze dienst vindt u aan de achterkant van de informatiebrochure.

6. Contactgegevens

Campus Aalst

Moorselbaan 164 - 9300 Aalst

Secretariaat

Tel: 053/72.44.79 – Fax: 053/72.44.19

Radiotherapie-onco.aalst@olvz-aalst.be

Sociaal verpleegkundige/maatschappelijk werkster: 053/72.40.15

Bestralingstoestellen

- Versato (wachtzaal 8, blok F-1): 053/72.44.07
- Versa (wachtzaal 9, blok F-1): 053/72.42.46
- Novalis (wachtzaal 6, blok F-1): 053/72.87.13
- Unique (wachtzaal 7, blok F-1): 053/72.44.78

CT-simulator

- Wachtzaal 5, F-1 blok: 053/72.43.30

Disclaimer

De informatie in deze brochure is van algemene aard en is bedoeld om u een globaal beeld te geven van de zorg en voorlichting die u kunt verwachten. In iedere situatie, en dus ook de uwe, kunnen andere adviezen of procedures van toepassing zijn. Deze brochure vervangt dus niet de informatie die u van uw behandelend arts reeds kreeg en die rekening houdt met uw specifieke toestand. Zijn er na het lezen van deze brochure nog vragen schrijf deze eventueel op en bespreek ze in ieder geval met uw behandelend arts.

Versie 5/02/2024

Goedgekeurd door dr. Samuel Bral